

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK VII.

ČÍSLO 12.

Štábní kapitán gen. štábu FRANTIŠEK POHUNEK:

Jak se jeví obrana v našem Polním řádu.

(Kritická studie.)

Ve svém článku v říjnovém čísle Vojenských rozhledů letošního ročníku, str. 493. poukázal jsem na nutnost revise našeho Cvičebního řádu pro pěší vojsko, pokud se týká základních pojmů obrany.

Při studiu zmíněné otázky opíral jsem se ovšem o náš základní předpis,¹⁾ v němž se má obrazetí náš názor na způsob vedení boje, t. j. o Polní řád.

Při tom jsem však shledal, že ani Polní řád, pokud pojednává o obraně, není zcela jasný a přesný, ba že si i odporuje.

Hlavní vlastnosti každého předpisu jsou jasnost a přesnost. Musí je mít především Polní řád, neboť podle něho budují se předpisy další. Má-li však nedostatky, objeví se i v předpisech na něm závislých.

Tato studie je malým příspěvkem k revisi našeho Polního řádu. Podnikl jsem ji přesto, že jsem se vystavil nebezpečí výtky, že si snad hraji se slovy, nebo že každý porozumí, co tím Polní řád chce říci a pod. Nikoliv! Ti, kdo prošli světovou válkou, rozumějí mu dobře. Ne však ti, kteří jej budou čísti, nemajíce přímých zkušeností válečných.

* * *

Polní řád praví v čl. 230:

„Chce-li velitel svěsti defenzivní bitvu, určí tak zvanou hlavní posici, na které se rozhodl přijmouti útoky nepřítele. Tato posice bude zpravidla kryta předem t. j. posicí krycí, kdežto vzadu za ní bude zřízena ještě jiná posice zvaná přehradná, aby bylo možno pokračovati v boji, i kdyby hlavní posice byla vzata nepřítelem.

Takové rozčlenění obrany na tři posice nesmí býti pokládáno za něco málo závažného ani za schema. Velitel může se uchýlit na př. tím, že zřídí před hlavní posicí několik jiných postupných posic, aby zpomalil přibližování nepřítele a rozrušil jeho přípravy. Vždy se však snaží zatajit nepřítele co nejvíce umístění hlavní posice.

Vedení defenzivní bitvy je založeno na kombinaci všeliké palby a využívání pevných posic. Bývá to hlavně právě manévr palbou, jímž obránce zlomí útoky nepřítele a udrží své posice.

Povinnosti velitele je vésti obrannou bitvu se všemi silami na hlavní posici. Vnikne-li do ní nepřítel, vyžene jej protiútoky; podaří-li se nepříteli přes tyto protiútoky zmocnit se posice, zahájí velitel nový boj na posicích zřízených vzadu a obsazených co možná již napřed novými jednotkami, dodanými nadřízeným velitelstvím.“

¹⁾ K tomu poznamenávám: Jako pramenů užil jsem jen předpisů G—V, P—I—i, francouzských předpisů a studie generála Le Bléveca, která mi byla dána k dispozici.

Po uveřejnění článku byl jsem však upozorněn, že užitá terminologie vyskytuje se již v návrhu na předpis o úpravě terénu i v přednáškách pana škpt. gštbu Polívky ve Válečné škole, což mi při zpracování oné studie nebylo známo. Ve své nynější studii jsem již těchto pramenů užil. — Autor.

V těchto řádcích je obsažena celá naše metoda obranného boje:
1. členění obrany do hloubky (postupné posice),
2. soustředění prostředků (nejprve se snažíme brániti posici hlavní),

3. překvapení nepřítele (utajením hlavní posice),

4. zajištění hlavní posice (posicí krycí),

5. založení obrany především na palbě.

Vizme nyní, jak je tato metoda v „Polním řádu“ propracována.

Polní řád rozeznává v čl. 230 normálně tři postupné posice: posici hlavní, posici krycí a posici přehradnou.

Všimněme si nejprve nejdůležitější z nich, t. j. posice hlavní.

Co je to hlavní posice?

Čl. 369. P. Ř. praví:

„Primým účelem obrany je zabrániti nepříteli v přechodu přes určitou linii terénu“

Tvoří (tato linie) přední okraj hlubokého pásma terénu, v němž se rozvinou bojové prostředky jednotky, které byla uložena jeho obrana. Toto pásmo nazývá se hlavní posice.“

Z toho vyplývá, že hlavní posice obsahuje jak pěchotu, tak i dělostřelectvo dané vyšší jednotky; oba „bojové prostředky“ jsou v hlavní posici. Doufám, že to jinak vykládati nelze. Tato jistota změní se však v pochybnost, čteme-li dále:

Čl. 399: „Každý velitel dělostřelectva dostane prostor, táhnoucí se do hloubky za hlavní obrannou posicí.“ (Myslím totiž, že řeknu-li „hlavní posice“ a „hlavní obranná posice“, že je to v našem případě totéž.)

Je zde tedy zřejmý rozpor s článkem 369.

Z čeho vznikl tento rozpor?

Přečteme-li si článek 443. „Polního řádu“, 3. odst.: „Hlavní síly dělostřelectva jsou uskupeny do hloubky za pásmem, obsazeným prapory první linie a jsou jimi kryty . . .“, vidíme, že článek 399 mohl býti inspirován představou, že hlavní posice je pásmo, obsazené pěchotou (nebo prapory přímé obrany hlavní posice) a ne pásmo, obsahující veškeré prostředky dané vyšší jednotky.

Domnívám se tudíž, že veškeré tyto nesnáze vyplývají z nevhodného užívání názvu posice a z nepřesné definice tohoto pojmu.

Chceme-li si vyjasniti, co je to posice, postavme se na stanovisko velitele armády.

Velitel armády, který se rozhodne pro obranu, zvolí si v terénu určitou čáru, v jejímž přechodu chce nepříteli zabrániti (viz čl. 369 Pol. řádu). Za touto čarou prostírá se do jisté hloubky pásmo terénu, jehož obrana je svěřena vyšším jednotkám prvního sledu. K obraně tohoto pásma věnuje velitel armády největší část svých prostředků tak, aby je udržel s t ů j c o s t ů j. (Viz čl. 230, poslední odstavec.) Pro možný případ nezdaru na tomto pásmu terénu, které je pro velitele armády **hlavní obrannou posicí**, předvídá a připraví si vzadu ještě posici druhou, nebo i třetí atd.

Jest tedy posice hlavní vskutku hlavní vzhledem k posici druhé, třetí atd.

Postavme se nyní na stanovisko velitele vyšší jednotky prvního sledu, pověřeného obranou hlavní posice.

Velitel takové vyšší jednotky musí pro obranu hlavní posice věnovati veškeré své prostředky. Musí vytvořiti souvislou kombinovanou palbu před jejím předním okrajem; musí se zaříditi tak, aby zastavil nepřítele, kterému se podařilo vniknouti do posice, aby znovu dobyl ztracené její části atd. K tomu cíli učlení své prostředky do hloubky v terenním pásmu, a toto pásmo lze nazvati posicí.

Vidíme tedy, že není vhodné nazývatí terenní pásmo, obsazené předními strážemi, posicí krycí. „Posice“ krycí je částí posice hlavní a tato není snad hlavní vzhledem k „posici“ krycí, nýbrž k posici druhé, třetí atd., t. j. vzhledem k celkovému obrannému plánu.

Proto by bylo snad lepší nazvatí „posici“ krycí krycím pásmem nebo pásmem předních stráží.

Je tu ještě jeden důvod, proč posice hlavní je hlavní vzhledem k posici druhé, třetí atd. a nikoliv k „posici“ krycí, „přehradné“, atd. Kdyby druhé bylo pravda, není důvodu, proč by druhá posice nemohla se skládati rovněž z posice krycí, hlavní, přehradné atd. Jenže pak by úplně zanikl význam slova hlavní a nikdo by nevěděl, co se vlastně má hlavně brániti.

* * *

Všimněme si nyní, co je to posice přehradná, o které se mluví v čl. 230. Polního řádu.

Upozorňuji však hned, že pojem „přehradná posice“ vyskytuje se jen v čl. 230 a pak ho již v celém Polním řádu nenajdeme.

Podle Polního řádu je přehradná posice něčím, co je mimo hlavní posici. Poněvadž pak je „povinností velitele vésti obrannou bitvu všemi silami na hlavní posici“ a v případě neúspěchu „zahájit boj na pozicích zřízených vzadu a obsazených..... jednotkami dodanými nadřízeným velitelstvím“, nemá se velitel vyšší jednotky prvního sledu co starati o přehradnou posici; ta je doménou velitele armády.

Co však čteme v čl. 382, 2. odstavec?

„Ale někdy se stává, že nepřítel dobude na útočné frontě, kterou si určil, hlavní posice v celé její hloubce.“

Tu pak je důležité:

1. zastaviti jej čelně.....
2.zastaviti jej z boku.....

„K tomuto dvojímu účelu vyhlédneme a organisujeme již napřed druhou posici a posice příčné, a hájíme jich.“

A dále, v předposledním odstavci téhož článku čteme:

„Mezi hlavní posicí a posicí druhou....“

Kam se v tomto chaosu posic poděla posice přehradná?

Vidíme, že narážíme na novou nejasnost Polního řádu. Čím si vysvětlíme tento zjev?

Posice přehradná je podle našeho Polního řádu něco, co nepatří k hlavní posici, co však ještě není druhou posicí. Srovnáme-li to s tím, co jsem řekl ve své první studii o P-I-1, přicházíme k závěru, že přehradná posice odpovídá asi zálohám vyšších jednotek 1. sledu (ačkoliv to z Polního řádu zřejmě není). Toto mínění se též všeobecně u nás uznávalo. Jestliže však tomu tak má být, není to v souhlasu s čl. 369. P. Ř. (definice hlavní posice), neboť zálohy vyšších jednotek 1. sledu jsou též bojovými prostředky jejich a musí tudíž přehradná posice býti součástí posice hlavní, ačkoliv jí podle čl. 230. není.

Veškeré tyto nejasnosti plynou z nadužívání názvu posice. Pan kpt. gštbn Polívka ve svém 4. cvičení z úpravy a využití terénu na Válečné škole (I. roč. 1925—1926), str. 9. to plně vystihuje a zarádčí pojem pásmo záloh vyšších jednotek, podotýká, že toto pásmo bývá omylem nazýváno přehradná posice.

Název „přehradná posice“ vznikl překladem francouzského „position de barrage“, avšak ve francouzských předpisech*) znamenala position de barrage naší druhé posici.

Shodneme se tudíž na tom, že přehradná posice neexistuje a že za hlavní posici leží posice druhá.

* * *

Kdo obsadí tuto druhou posici?

Polní řád sám zdůrazňuje, že to jsou vyšší jednotky druhého sledu. V čl. 415. praví se toto:

„V zásadě organizuje každá vyšší jednotka prvního sledu v své oblasti hlavní obrannou posici, posici krycí a eventuálně posice na ochranu boků.“

Dále v čl. 230, odst. 6: „Povinnosti velitele je vésti obrannou bitvu se všemi silami na hlavní posici...“ atd. a ještě v čl. 382: „Avšak jednotka, které byla uložena obrana posice hlavní, musí se zásadně věnovati jen jí...“ i v čl. 319: „K obraně hlavní posice má se užití veškerých bojových prostředků jednotky a rozděluje se jen výjimkou pro postupný boj na jiných posicích.“

Tento názor, že zásadně (jsou tedy možné výjimky) má daná jednotka věnovati veškeré své síly na obranu hlavní posice, je zcela zdravý. Velitel divise na př., který dostal za úkol hájiti hlavní posice, nemá se co ohlížeti dozadu, na zadnější posice, neboť taková starost vedla by k vytvoření nebezpečné duševní nálady: „Když se to neudrží vpředu, tedy ustoupíme dozadu.“ Tato nálada je s pojmem hrouževnaté obrany naprosto neslučitelná.

Proto je do jisté míry znepokojující, čteme-li v čl. 440:

„Podle plánu obrany armády může míti divise za úkol dodati určité bezpečnostní posádky na některá místa příčných posic i druhé posice. Velitel divise určí jednotky k tomu potřebné.“

Tento článek musíme probrati důkladněji.

Velitel armády dostal úkol: udržeti to a to pásmo terénu. Za tento úkol je odpovědný. Nemůže vsaditi vše na jednu kartu a vytvořiti jen jedinou obrannou posici (posici hlavní). Musí se ještě pojistiti proti případnému nezdaru na této posici tím, že si připraví a předem obsadí posici druhou. Může se však státi, že nebude míti po ruce tolik volných sil (jež mu kromě toho snad mohou býti dodány později), aby předem obsadil nejdůležitější místa druhé posice. Proto musí v její prospěch zeslabiti vyšší jednotky prvního sledu o určité prvky.

Tyto prvky mohou býti jen velmi slabé. Polní řád sám praví v čl. 382:

„Avšak jednotka, které byla uložena obrana posice hlavní, musí se zásadně věnovati zcela jen jí a může proto na druhé posici zanechat jen malé částice. Je to obvykle několik palebných jednotek pěchoty a někdy i dělostřelectva...“

Polní řád sám si ostatně nečiní ilusí o obranné schopnosti těchto částic, neboť praví v čl. 382., 3. odst. od konce:

„Nemá-li než tyto prostředky, je druhá posice vydána nebezpečí, že bude také ona dříve nebo později vzata. Proto je třeba, aby nadřízené velitelství zajistilo včas její obranu novými jednotkami.“

Nyní však přicházíme k jádru věci. Soudí-li velitel armády, že potřebuje uvedených částic vyšších jednotek 1. sledu pro bezpečnostní obsazení posice druhé, dobře! Ale pak by bylo záhodno, aby tyto jednotky byly úplně vyňaty z pravomoci svých příslušných velitelů, pokud se týká provedení obrany. Mohou zůstat pod jejich rozkazy po stránce administrativní, po stránce tak-

*) Z doby posícní války. V nových francouzských předpisech se tento pojem již nevyskytuje.

tické však nikoli v. Velitel vyšší jednotky 1. sledu s nimi prostě nepočítá ve svém obranném plánu — jako by jich nebylo! Se svými zmenšenými prostředky věnuje se výhradně posici hlavní. Bylo by snad dobře, kdyby to bylo v Polním řádu uvedeno.

O způsobu obsazení „hlavní posice“ (rozuměj jen od přední hranice pásma hlavního odporu po zadní hranici pásma záchytného*) praví náš Polní řád v čl. 374, 3. odst.:

„Fronta pluku... závisí na počtu praporů umístěných v první linii a na tom, zda byly či nebyly mezi nimi ponechány mezery... V tomto případě je třeba ponechat si v záloze prostředky k střežení těchto mezer, a dojde-li k tomu, zastavit v nich nepřátelské pronikání a to buď palbou nebo manévrem, aby se jim i bez toho nebylo lze vůbec proniknouti.“

Tento odstavec dává tušiti, že Polní řád shledává možným vytvoření mezer mezi prapory první linie i tam, kde by jimi bylo lze proniknouti.

Tato koncepce mezer mezi prapory prvního sledu hlavního odporu je však velice nebezpečná a mimo to je v úplném rozporu se zkušenostmi světové války. Zdůrazňuji zde, že mám na mysli mezery v normálním terénu, tedy mezery „jimiž lze proniknouti“. Tam, kde mezerou je terén naprosto neschůdný, to ovšem nevádí.

Utvořením mezer dává se nepříteli příležitost, aby prosakoval mezi středisky odporu a to v pásmu hlavního odporu (!), které má býti udrženo stůj co stůj. Tuto obavu vycitujeme ostatně i ze stylisace zmíněného odstavce čl. 374. A pak, mluvíme-li tak všeobecně o mezerách, není důvodu, proč by si plukovník, který dostal poněkud širší úsek, neponechal jeden celý prapor „v záloze“ a neudělal si mezi oběma zbývajícimi prapory v 1. sledu mezeru jeden kilometr, doufaje, že svým záložním praporem, který si postavil pěkně proti mezeře, vypudí nepřitele, který „pronikl“ do mezer.

Je naprosto vyloučeno, aby v normálním terénu byly mezery mezi prapory přímé obrany hlavní posice, t. j. prapory, jejichž úlohou je vytvořiti hlavní palební přehradu. Jedním z hlavních poznatků ze světové války, hlavně z r. 1918, je nutnost naprosté kontinuity obranných posic vzhledem k nebezpečí prosakování útočníka mezi nesouvisele odpory. Kontinuita ovšem neznamená, že zbraně a vojini jsou jeden vedle druhého! Mezi jednotlivými zdroji palby jsou mezery, jenže tyto mezery nejsou tu proto, abychom ušetřili na pěchotě, nýbrž z důvodů ochrany před nepřátelskou dělostřelbou a pak proto, abychom mohli co nejvíce využiti boční palby. Tyto mezery jsou však velmi malé a mezery mezi prapory v pásmu hlavního odporu nesmějí býti větší.

Věc má však ještě jeden háček. Představme si takovou mezeru mezi dvěma středisky odporu A a B, na př. 400 m. Tato střediska mohou do mezer a před ní střeliti jen bočně.

Povinností jejich jest střeliti nejen do mezer, nýbrž i před ni, t. j. mají na starosti kromě vytvoření hlavní palebné přehrady před svou frontou též vytvoření hlavní přehrady před frontou mezer.

Jsou-li prapory umístěny vedle sebe bez mezer, bývá rovněž postaráno o to, aby každý prapor střelil před frontu sousedního praporu (nebo sousedních praporů), tedy ne jenom před svou frontu.

*) Co se týká této nomenklatury, viz článek škpt. gštbu Polivky v 1. čísle V. R. 1926.

Avšak tato úloha připadá nejvýše jednomu nebo dvěma kulometným družstvům a děje se tak z důvodů spojení palbou. Mimo to tato kulometná družstva střílejí jen do hlavní palebné přehrady. Je-li však mezera mezi středisky odporu, musí ona střediska téměř veškeré své palebné prostředky rozptylovati pro palbu na dvě fronty. Co asi nastane, až nepřítel podnikne útok? Prapory A a B, napadeny zepředu, ztratí část svých palebných prostředků nepřátelskou dělostřelbou, budou se přirozeně brániti především proti nepříteli, který je napadá čelně. Z toho vyplyne značné zeslabení palby před mezerou; nepřítel do ní začne pronikat a obchvacovati obránce středisek odporu A a B.

Při tom jsme nemluvili ani o zbraních, které prapory A i B musí věnovati na palbu do mezery v celé její hloubce, ani o zbraních, které musí bočně stříleti podél vnitřního okraje střediska a které rovněž jsou ztraceny pro hlavní palebnou přehradu. Mimo to do mezery lze stříleti ze středisek A i B jen bočně nebo šikmo a víme, že obrana, založená výhradně na palbě bočné, je vystavena četným nebezpečím. Nechci se zde o tom šířiti, ježto úplné studium této otázky je věcí pěchotní palby.

Mimo to, jak upozorňuje plukovník Chauvineau ve svých přednáškách o úpravě terénu na Válečné škole v Paříži, je mezera mezi dvěma středisky odporu v normálním terénu často výhodným místem pro nepřátelský útok vzhledem k tomu, že lze neutralisovati vnitřní okraje středisek dělostřelbou bez nebezpečí pro vlastní pěchotu, neboť tato proniká vpřed mezi dvěma stěnami dělostřelecké palby, které zůstávají na témž místě po celou dobu postupu pěchoty.

Ačkoliv by bylo lze vytknouti této myšlence jistou teoretičnost, jest na ní přec jen mnoho pravdy, neboť vždy neutralisace boční palbou je účinnější a bezpečnější než neutralisace palbou, která se musí přemísťovati ve směru postupu pěchoty.

* * *

Všimněme si nyní umístění dělostřelectva.

Článek 437. P. Ř. praví:

„Prapory přímé obrany hlavní posice dělí se na prapory v první linii a na prapory, které jsou zálohami úseků.“

Článek 443., 3. odst. pak praví:

„Hlavní síly dělostřelectva jsou uskupeny do hloubky za pásmem obsazeným prapory první linie a jsou jimi kryty.“

Má-li tím býti řečeno, že v š e o b e c n ě je dělostřelectvo umístěno za těmito prapory, aniž by se přihlíželo k vzdálenosti, pak je to ovšem pravda. Mohli bychom si to však vyložit tak, že těsně za prapory 1. linie je umístěna většina dělostřelectva; pak to ovšem není pravda. Vidíme, že předpis nesmí vyvolávat takové pochybnosti. Abychom si lépe porozuměli, uvedu zde, jak je rozčleněno (či jak by mohlo býti rozčleněno) pásmo praporů přímé obrany hlavní posice podle dosa-
vadní redakce návrhu na předpis pro úpravu terénu.

V tomto pásmu rozeznává se totiž:

1. pásmo hlavního odporu;
2. pásmo posil — eventuálně: pásmo střední;
3. pásmo záchytné, jímž se končí posice praporů přímé obrany.

Z á c h y t n ě p á s m o kryje valnou část dělostřelectva, které musí míti i možnost stříleti alespoň z části těsně před záchytné pásmo a zejména také dovnitř pásma praporů přímé obrany. Pásmo hlavního odporu, pásmo posil a eventuálně i pásmo střední tvoří

první sled hlavního odporu. V tomto prvním sledu jsou rozloženy prapory 1. linie. Za těmi však dělostřelectvo (totiž jeho valné síly) umístěno není, nýbrž až za pásmem záchytným.

Za prapory 1. linie (tedy v prostoru mezi pásmem hlavního odporu a pásmem záchytným) bývají obvykle umístěny jen malé části dělostřelectva (baterie nebo čety), které byly z nějakého zvláštního důvodu předloženy.

Všimněme si ještě jedné nedůslednosti Polního řádu. V čl. 394, 2. odstavec se praví, že „prostor obsazený každou vyšší jednotkou sluje její „oblast““. Připomínám zde, že v důsledku čl. 440 P. Ř. může se „oblast“ na př. divise prostírat až za druhou pozici!

V článku 433. mluví se však o „úseku“ divise: „Hlavní posice i posice krycí, které patří do úseku divise...“, ačkoliv se název „úsek“ ponechává podle dalšího článku 435 „některé organické jednotky divise (brigádě nebo pluku). Podle článku 435 je „oblast“ rozdělena v „úseky“, podle článku 433 a 435 dělí se „úsek“ rovněž v „úseky“.

* * *

Zbývá nám promluvit si o zálohách vyšších jednotek 1. sledu. Jaká je úloha těchto záloh?

Polní řád praví v článku 371:

„Přes palbu obráncovu podaří se však často nepříteli vniknouti na frontě nebo širší do hlavní posice. Tu jej obránce zažene protiútoky, které provedou zálohy.

Některé z těchto protiútoků nastanou buď samostatně nebo z vlastní iniciativy podřízených velitelů.

Když tyto místní okamžité protiútoky ztroskotají, jsou protiútoky, kterými má být (nepřítel) vyhnán, nařízeny, připraveny a vedeny velitelstvím s podporou dělostřelectva a, je-li možno, i tanků.“

V čl. 387., 8. odstavec, se praví:

„Zálohy divise a event. armády mají za úkol vyhnati nepřítele z hlavní posice, podaří-li se mu do ní vniknouti.“

A konečně v čl. 438:

„Zbývající pěchota je zálohou divise, majíc za úkol prováděti podle rozkazů velitele divise protiútoky, zesílení, vystrídání a jiné manévry, kterých vyžadují obraty boje.

Divisní záloha obsahuje obvykle asi čtvrtinu pěchoty...

Divisní záloha se umístí blízko komunikací skrytých přístupů, které jí dovolují posunouti se směry, v kterých má podle předpokladu zasáhnouti. Umístí se co možno skrytě před pozorováním v členitém pořádku se zřetelem na předpokládané podmínky svého užití.“

Vnikne-li nepřítel do posice, rozhodne se velitel divise podle situace, jak užije svých záloh (čl. 465., 4. odstavec):

„buď aby dodal posily velitelům úseků..., neb aby jimi provedl celkový protiútok...“

Z toho vidíme, že divisní zálohy jsou především pohyblivým prvkem obrany. Jsou určeny k tomu, aby udržely bojovou schopnost hlavní posice tím, že nahrazují ztráty způsobené prvky přímé obrany posice, nebo že tyto prvky zesilují nebo aby prováděly protiútoky.

Jestliže nepřítel přes to vnikl do posice, provádějí protiútoky s podporou dělostřelectva atd.

Aby však toto dělostřelectvo mohlo vskutku protiútok podporovat, nesmíme dopustiti, aby nepřítel vnikl do pásma dělostřeleckých posic.

To bude možné jenom tehdy, jestliže buď:

1. nedopustíme, aby nepřítel prorazil záchytné pásmo, které kryje valné síly dělostřelectva, nebo

2. posuneme pásmo divisních záloh tak daleko dopředu (tedy dostatečně blízko k záchytnému pásmu), abychom za ním mohli umístiti valné síly dělostřelectva, takže tyto by pak byly kryty pásmem záloh.

Podle mého soudu je první řešení lepší, neboť můžeme zálohy stáhnouti více vzad a ty pak mají větší možnost přesunů všemi směry. Štkpt. gštbu Polívka ve svých přednáškách na Válečné škole správně zdůrazňuje, že divisní zálohy slouží k tomu, aby byly zasazeny k protiútoku v záchytném pásmu hlavní posice.

Rozhodně však nemohou divisní zálohy vytvořiti souvislé posice („přehradné“). Mohou utvořiti nesouvislé odpory v nejdůležitějších místech za záchytným pásmem. Úkolem jejich pak jest, aby v případě, že pásmo praporů přímé obrany bylo proraženo a zálohy již nemohly provéstí protiútoků, bránily se na místě a zdržovaly nepřátelský postup. Tato činnost je vyjádřením oné vůle „brániti se v hlavní posici do posledního muže“. (Polní řád, č. 466, poslední věta.)

* * *

Učiňme si nyní celkový obraz obrany, jak vyplývá ze studií různých autorů i ze studie naší.

Velitel armády zvolí hlavní obrannou posici a druhou, event. i třetí obrannou posici. Vytyčí též v hrubých rysech průběh krycího pásma před hlavní posicí.

Hlavní obranná posice skládá se z těchto za sebou ležících pásem, které odpovídají jednotlivým obranným sledům:

1. Pásmo krycí nebo pásmo předních stráží.
2. Pásmo praporů přímé obrany hlavní posice, které se člení na:
 - a) pásmo hlavního odporu, podepřené
 - b) pásmem posil;
 - c) event. jedno či více pásem středních;
 - d) pásmo záchytné, jež je pojištěním procházejících tří pásem, které tvoří první sled hlavního odporu.
3. Pásmo záloh, jež je nesouvislé (skládá se z izolovaných středisk odporu).

V prostoru za pásmem záchytným jsou dělostřelecká stanoviště (většiny dělostřelectva), jež se táhnou až za pásmo záloh.

Dalším sledem obranným je již druhá posice.

Části dělostřelectva (zvláště dalekonosného), které rovněž spolupůsobí při obraně hlavní posice, mohou býti umístěny i za druhou posicí.

Užití prameny:

Polní řád (G-V.).

Instruction sur l'Emploi tactique des Grandes Unités.

Francouzský předpis pro úpravu terénu.

Článek škpt. gštbu Polívky v 1. čís. V. R. 1926 i jeho přednášky a cvičení na Válečné škole.

Plk. Chauvineau: Přednášky o úpravě terénu na Válečné škole v Paříži.

Návrh na čs. předpis o úpravě terénu.

Situace ke konci dne 13. září 1914.

